

Aanvullend ecologisch onderzoek

De Ruiter te Uden

(2206/029/ERO-02, versie 0)

ADVISEURS
IN BOUWEN,
MILIEU &
VEILIGHEID

Aanvullend onderzoek alpenwatersalamander, kleine marterachtigen, steenmarter en teunisbloempijlstaart

in opdracht van

Gemeente Maashorst
T.a.v. mevrouw J. Klomp
Markt 145
5401 EJ UDEN

betreffende locatie

De Ruiter
Uden

documentkenmerk

2206/029/ERO-02

versie

0

vestiging

Nuenen

datum

28 oktober 2022

opgesteld door:

M. Vincken BSc
Projectleider ecologie

gecontroleerd door:

N. Hermans BSc
Projectleider ecologie

Op dit rapport is een disclaimer van toepassing; zie <https://www.tritium.nl/disclaimer/29-04-2021/>

Tritium Advies BV

Adviseurs in bouwen, milieu en veiligheid

T. 088 44 02 900

E. info@tritium.nl

I. www.tritium.nl

KvK-nr. 17108024

Tritium Advies is gevestigd in:

Arkel >> Neer >> Nuenen >>

Breda >> Rijkevoort

Inhoudsopgave

	pagina
1 Inleiding	1
2 Plan- en onderzoeksgebied	2
3 Ecologische inventarisatie	3
3.1 Onderzoeksinspanning	3
3.2 Aanvullend ecologisch onderzoek	4
4 Conclusies	9
4.1 Effectenbeoordeling	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
4.2 Zorgplicht	9
4.3 Eindconclusie	11
5 Literatuurlijst	12

1 Inleiding

Uit de eerder uitgevoerde quickscan flora en fauna (Tritium Advies, documentkenmerk: 2206/029/ERO-01, versie 0 d.d. 8 juli 2022) is gebleken dat de locatie De Ruiter te Uden geschikt is als vaste verblijfplaats en/of leefgebied voor de alpenwatersalamander, de kerkuil, de steenuil, kleine marterachtigen, de steenmarter en de teunisbloempijlstaart. Omdat het plan is om een woonwijk te realiseren, worden mogelijk verblijfplaatsen en/of leefgebied van bovengenoemde soorten aangetast. Om deze reden is aanvullend onderzoek uitgevoerd naar de alpenwatersalamander, kleine marterachtigen, de steenmarter en de teunisbloempijlstaart in de daarvoor geschikte onderzoeksperiodes en conform de soorteninventarisatieprotocollen (Netwerk Groene Bureaus, 2017), de Handreiking Kleine marters (Bouwens, 2017) en gehanteerde inventarisatiemethodes van de Vlinderstichting (De Vlinderstichting, z.d.). Door het hanteren van deze inventarisatiemethodes kan bij een eventuele zienswijze worden aangetoond dat de noodzakelijke onderzoeksinspanning is verricht voor de onderzochte soorten.

2 Plan- en onderzoeksgebied

In opdracht van de gemeente Maashorst is een aanvullend onderzoek naar de alpenwatersalamander, kleine marterachtigen, de steenmarter en de teunisbloempijlstaart uitgevoerd voor de locatie De Ruiter te Uden. Het voornemen bestaat om op deze locatie nieuwbouw te realiseren. De oppervlakte van het plangebied bedraagt circa 90.000 m². De ligging van het plangebied betreft de kadastrale percelen 773, 946, 1495, 1496, 1497, 1498, 1879, sectie P, gemeente Uden. Het plangebied was in gebruik als akkerland. In de huidige situatie bestaat het plangebied uit braakliggend terrein met de aanwezigheid van bouwmaterialen en kruidenrijke begroeiing aan de randen. In het zuidelijk deel zijn een kruidenrijk grasland met solitaire bomen en braamstruweel en een te amoveren schuur aanwezig. Het in dit rapport beschreven onderzoek is uitgevoerd in het onderzoeksgebied (figuur 2.1).

Figuur 2.1: kaart met de ligging van het plangebied (rood omljnd) en het onderzoeksgebied (geel gearceerd).

3 Ecologische inventarisatie

Beschermde soorten:

Alpenwatersalamander (*Ichthyosaura alpestris*), bunzing (*Mustela putorius*), wezel (*Mustela nivalis*), steenmarter (*Martes foina*) en teunisbloempijlstaart (*Proserpinus proserpina*).

3.1 Onderzoeksinspanning

3.1.1 Uitgevoerde ecologische onderzoeken

In het kader van de Wet natuurbescherming is er binnen het plangebied een quickscan flora en fauna uitgevoerd door Tritium Advies (documentkenmerk: 2206/029/ERO-01, versie 0 d.d. 8 juli 2022). Tevens is er door Tritium Advies in 2022 aanvullend ecologisch onderzoek uitgevoerd naar de hierboven genoemde soorten in verband met de mogelijke aanwezigheid van deze beschermde en bijzondere soort(groep)en.

3.1.2 Onderzoeksmethoden

3.1.2.1 Literatuuronderzoek

Aan de hand van de zoogdierenatlas (Broekhuizen et al., 2016), diverse digitale verspreidingsatlassen en natuurbeleidsdocumenten is bepaald welke beschermde diersoorten (mogelijk kunnen) voorkomen in het plangebied. Daarnaast is gebruik gemaakt van achtergronddocumentatie, zoals de soorteninventarisatieprotocollen (Netwerk Groene Bureaus, 2017), de Handreiking Kleine marters (Bouwens, 2017) en gehanteerde inventarisatietechnieken van de Vlinderstichting (De Vlinderstichting, z.d.).

3.1.2.2 Veldbezoeken

De aan- of afwezigheid van beschermde soorten binnen het onderzoeksgebied is onderzocht via de onderstaande lijst aan veldbezoeken (Tabel 3.1).

Tabel 3.1: Overzicht uitgevoerde veldbezoeken.

datum	onderzoek	temp. (°C)	neerslag	windkr. (Bft)	start	eind	duur (uur)
14 juni 2022	quickscan flora en fauna	22	licht bewolkt, droog	2	14u45	15u45	1
6 juli 2022	Marters, teunisbloempijlstaart en alpenwatersalamander	18	licht bewolkt, droog	2	9u00	12u35	3,5
21 juli 2022	Marters, sporenonderzoek en alpenwatersalamander	18	bewolkt, regen	1	9u00	12u10	3,25
4 augustus 2022	Marters	27	bewolkt, droog	2	13u50	16u15	2,5
17 augustus 2022	Marters en teunisbloempijlstaart	23	bewolkt, lichte regen (half uur)	2	9u00	11u50	2,75
2 september 2022	Marters en teunisbloempijlstaart	24	licht bewolkt, droog	2	13u30	15u00	1,5

3.2 Aanvullend ecologisch onderzoek

3.2.1 Alpenwatersalamander

3.2.1.1 Methoden

Inventarisatiemethoden	Scheppen in voortplantingsbiotoop
Periode van inventariseren	In de periode maart-augustus
Aantal veldbezoeken en tussenperiode	Twee veldbezoeken met een tussenperiode van minimaal twee weken
Omstandigheden inventarisatie - weer	-
Omstandigheden inventarisatie - moment	-
Onderzoeksmateriaal	Schepnet en cuvet
Referentiedocument	Soortinventarisatieprotocollen, 2017

Tabel 3.3: Gegevens veldbezoeken alpenwatersalamanderonderzoek.

datum	onderzoek	temp. (°C)	neerslag	windkr. (Bft)	start	eind	duur (uur)
6 juli 2022	inventarisatie met schepnet	18	licht bewolkt, droog	2	9u00	12u35	3,5
21 juli 2022	inventarisatie met schepnet	18	bewolkt, regen	1	9u00	12u10	3,25

3.2.1.2 Resultaten

Tijdens de inventarisaties werden geen alpenwatersalamanders aangetroffen in de watergang aangrenzend aan het plangebied. Op 6 juli is er wel een bermpje gevangen. Tijdens het veldbezoek op 21 juli waren delen van de sloot drooggevallen. Er is wel geschept in de delen met water en doormiddel van zichtwaarnemingen zijn de drooggevallen delen onderzocht, er zijn hierbij geen amfibieën en/of vissen waargenomen.

3.2.1.3 Conclusie

Tijdens de veldbezoeken zijn geen individuen van de alpenwatersalamander waargenomen. Zodoende kan aangenomen worden dat het plangebied geen functie vervult voor de alpenwatersalamander. Vanuit de Wet natuurbescherming zijn geen verdere verplichtingen ten aanzien van de alpenwatersalamander.

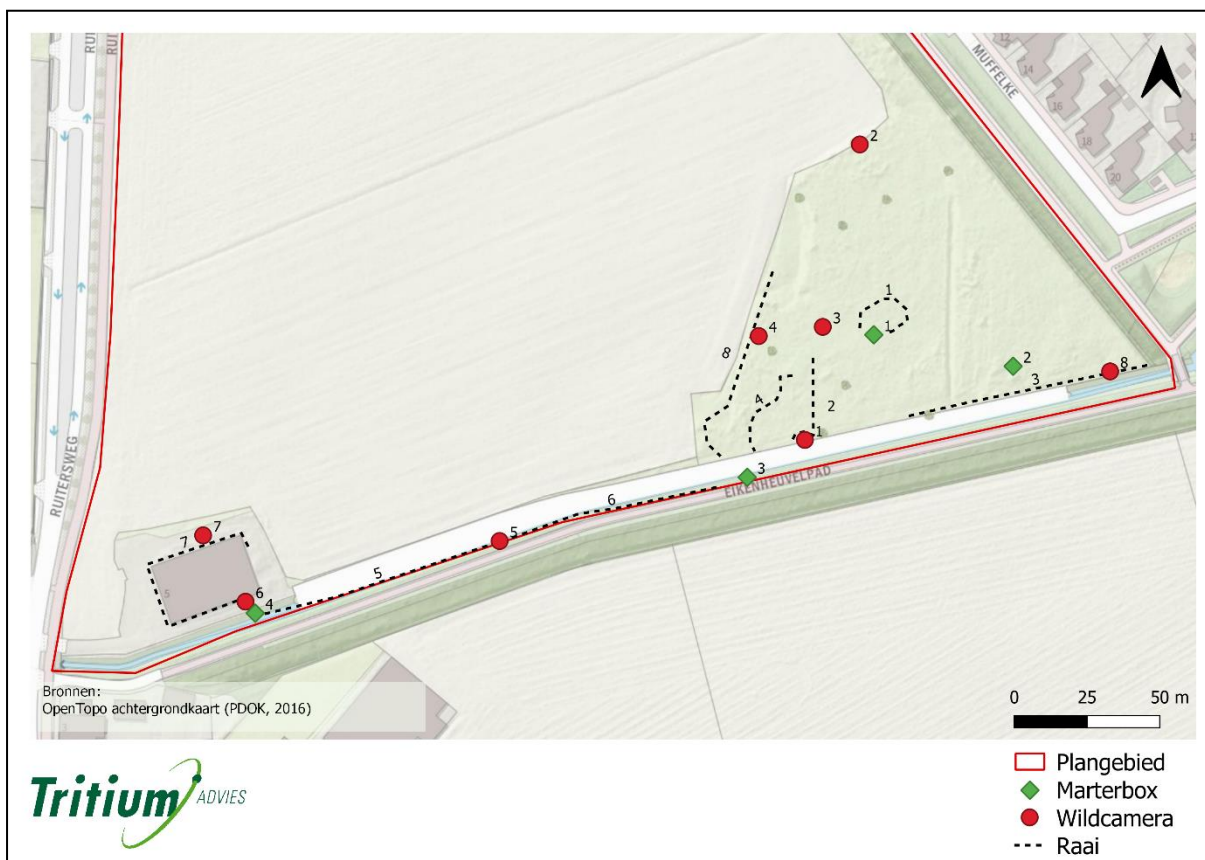
3.2.2 Kleine marterachtigen en steenmarter

3.2.2.1 Methoden

Inventarisatiemethoden	Inventarisatie van exemplaren via wildcamera's (bunzing en steenmarter), marterboxen (wezel), sporenbuizen (wezel) en sporenonderzoek (bunzing, wezel en steenmarter).
Periode van inventariseren	In de periode maart tot en met augustus, waarin de dieren het meest actief zijn
Aantal veldbezoeken en tussenperiode	Minimaal zes weken in de meest kansrijke landschapselementen
Onderzoeksmateriaal	Wildcamera's, marterboxen en sporenbuizen
Referentiedocument	Handreiking Kleine Marters, 2017

Tabel 3.7: Gegevens veldbezoeken onderzoek naar marterachtigen.

datum	onderzoek	start (uur)	eind (uur)	aantal dagen tussen veldbezoeken
6 juli 2022	plaatsen onderzoekseenheden	9u00	12u35	-
21 juli 2022	controle en verplaatsen onderzoekseenheden en sporenonderzoek	9u00	12u10	15
4 augustus 2022	controle en verplaatsen onderzoekseenheden	13u50	16u15	14
17 augustus 2022	controle en verplaatsen onderzoekseenheden	9u00	11u50	13
2 september 2022	controle en ophalen onderzoekseenheden	13u30	15u00	16

Figuur 3.3: Kaart met aanduiding van de locaties van de martermaterialen voor het onderzoek naar marterachtigen.

3.2.2.2 Resultaten

Op 7 juli 2022 is er op de wildcamera (figuur 3.3 – wildcamera 1) één bunzing vastgelegd (figuur 3.4 – foto A). Op 15 augustus 2022 is er op de wildcamera (figuur 3.3 – wildcamera 5) één steenmarter vastgelegd (figuur 3.4 – foto B). Daarnaast zijn er op één sporenbuis (figuur 3.3 – raai 7) pootafdrukken van een kleine marterachtige waargenomen. Gezien de grote van de pootafdruk en de verspreidingsgebieden van de wezel en hermelijn is het aannemelijk dat deze pootafdruk afkomstig is van de wezel (figuur 3.4 – foto C).

Foto A: bunzing

Foto B: steenmarter

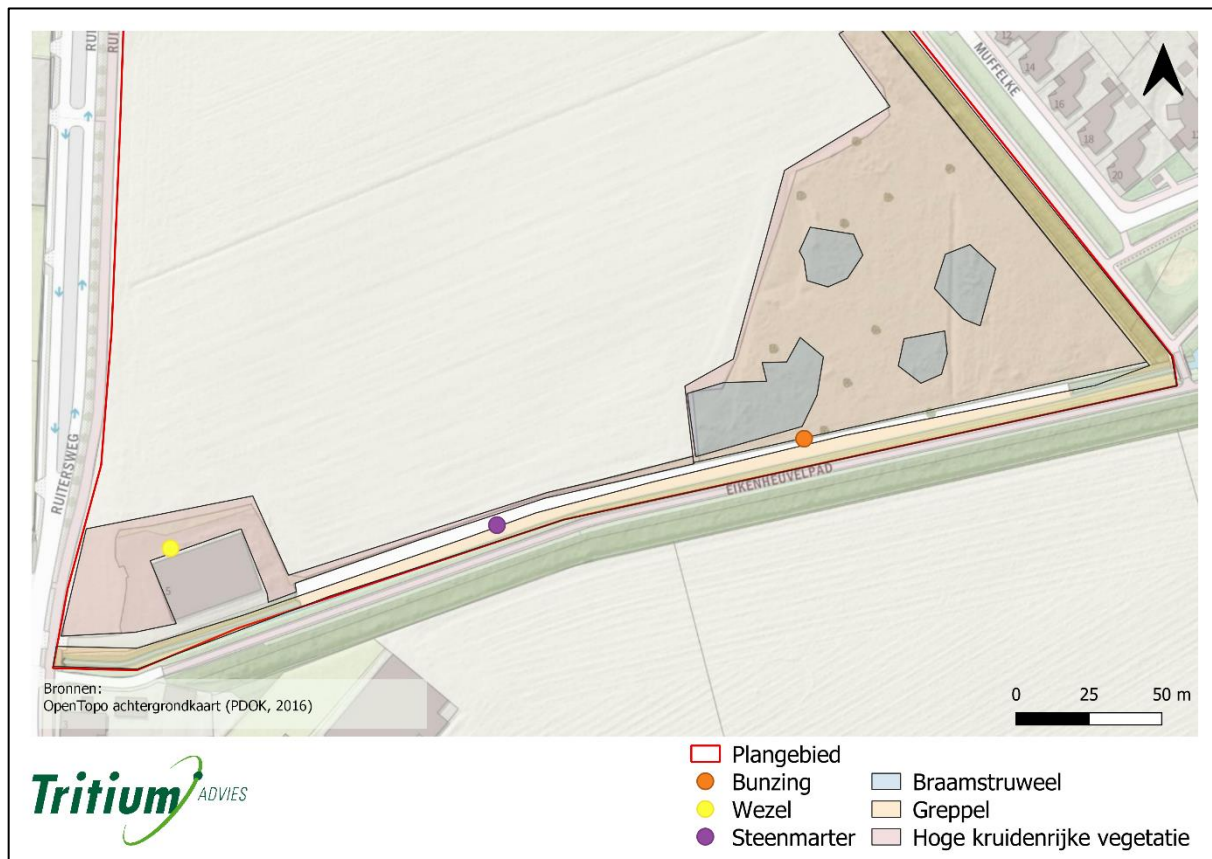
Foto C: pootafdruk wezel

Figuur 3.4: foto's van de waarnemingen van marterachtigen binnen het plangebied.

Op 21 juli 2022 is een sporenonderzoek uitgevoerd. Er is daarbij een plukplaats waargenomen. Echter betrof dit een plukplaats van een roofvogel, er waren geen afgebeten veren aanwezig. Er zijn geen sporen zoals uitwerpselen, prooiresten of vraatsporen van marterachtigen aangetroffen binnen het plangebied.

3.2.2.3 Conclusie

Het plangebied vervult een functie voor de bunzing, de wezel en de steenmarter. De landschapselementen binnen en aan de grenzen van het plangebied (hoge begroeiing, braamstruwelen en greppel) worden door de bunzing, wezel en steenmarter gebruikt om er te foerageren en zich te verplaatsen (figuur 3.5). Een verblijfplaats van de bunzing, wezel en steenmarter binnen het plangebied kan niet met zekerheid worden uitgesloten.

Figuur 3.5: locaties van de waarnemingen van de martachtigen en de landschapselementen die een functie vervullen voor deze marterachtigen.

3.2.3 Teunisbloempijlstaart

3.2.3.1 Methoden

Inventarisatiemethoden	Controle van de waardplanten op de aanwezigheid van rupsen.
Periode van inventariseren	In de periode juni tot en met september
Aantal veldbezoeken	Minimaal twee bezoeken
Referentiedocument	De vlinderstichting – Teunisbloempijlstaart, z.d.

Tabel 3.8: Gegevens veldbezoeken onderzoek naar teunisbloempijlstaart.

datum	onderzoek	temp. (°C)	neerslag	windkr. (Bft)	start	eind	duur (uur)
6 juli 2022	controleren waardplanten	18	licht bewolkt, droog	2	9u00	12u35	3,5
17 augustus 2022	controleren waardplanten	23	bewolkt, lichte regen (half uur)	2	9u00	11u50	2,75
2 september 2022	controleren waardplanten	24	licht bewolkt, droog	2	13u30	15u00	1,5

Figuur 3.6: Kaart met aanduiding van de locaties van de waardplanten, teunisbloem en grote kattenstaart, van de teunisbloempijlstaart.

3.2.3.2 Resultaten

Tijdens de inventarisaties zijn er geen teunisbloempijlstaarten waargenomen binnen het plangebied. De waardplanten, de teunisbloem en de grote kattenstaart, zijn aangetroffen binnen het plangebied (figuur 3.6). Op een groot deel van de teunisbloem waren vraatsporen aanwezig. Het is aannemelijk dat deze vraatsporen afkomstig zijn van slakken, die in deze planten aanwezig waren.

3.2.3.3 Conclusie

Het plangebied vervult geen functie voor de teunisbloempijlstaart. De soort komt niet voor op de waardplanten binnen het plangebied. Zodoende zijn er vanuit de Wet natuurbescherming geen vervolgstappen verplicht ten aanzien van de teunisbloempijlstaart.

4 Conclusies

De bunzing, wezel en steenmarter gebruiken het onderzoeksgebied om te foerageren en lijnvormige struwelen om zich door te verplaatsen. De bunzing, wezel en steenmarter hebben mogelijk ook verblijfplaatsen binnen het onderzoeksgebied. Er is geen leefgebied van de alpenwatersalamander en teunisbloempijlstaart aanwezig.

Gezien het voorstaande zullen de voorgenomen plannen nadelige effecten hebben op de bunzing, wezel en steenmarter. Hiervoor dienen mitigerende maatregelen en een passend mitigatieplan te worden opgesteld. Tevens dient er een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd bij de provincie Noord-Brabant.

4.1 Vervolgstappen

Om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen dienen enkele maatregelen genomen te worden in verband met de mogelijke verblijfplaatsen van de bunzing, wezel en steenmarter. De meest voorkomende mitigerende maatregelen die bij een dergelijke ruimtelijke ingreep kunnen worden genomen zijn het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen, het werken buiten de kwetsbare periode, het ongeschikt maken van de huidige verblijfplaatsen en het opstellen van een ecologisch werkprotocol. Tevens is het noodzakelijk een ontheffingsaanvraag (Wet natuurbescherming – soortbescherming) te doen waarvoor een activiteitenplan dient te worden opgesteld.

4.2 Zorgplicht

4.2.1 Definitie zorgplicht

Voor alle in het wild levende plant- en diersoorten en voor hun directe leefomgeving geldt een zorgplicht (Wet Natuurbescherming – artikel 1.11). Met deze zorgplicht worden naast de nationaal en Europees aangewezen beschermde soorten en gebieden ook algemenere overige inheemse soorten beschermd. De zorgplicht houdt in dat men handelingen waarvan redelijkerwijs kan worden vermoed dat deze nadelige gevolgen kunnen hebben voor in het wild levende dieren en planten;

- achterwege laat;
- indien achterwege laten niet passend is, maatregelen neemt om nadelige gevolgen te voorkomen;
- indien die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Het is wettelijk verplicht invulling te geven aan deze zorgplicht.

4.2.2 Negatieve effecten voorkomen – algemene maatregelen

Bij de uitvoering van sloop- en bouwprojecten kunnen werkzaamheden veelal niet achterwege gelaten worden. Het is daarbij verplicht om maatregelen te nemen en daarmee de nadelige gevolgen op inheemse plant- en diersoorten te beperken of te voorkomen.

Nadelige gevolgen kunnen veelal voorkomen worden door te werken in de minst-kwetsbare

periode, zoals buiten de winterslaap, voortplantingstijd en periode van afhankelijkheid van jongen. De kwetsbare perioden zijn niet voor alle soortgroepen gelijk. In het algemeen geldt de periode van half oktober tot eind november als 'veilige' periode voor alle diergroepen. Dit is de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en dieren als de egel en amfibieën nog niet in winterslaap zijn en de mogelijkheid hebben om zich te verplaatsen. Bovendien zijn de jongen uit het laatste legsel van late broeders zoals de houtduif dan ook uitgevlogen (Vogelbescherming - Nederland).

Daarnaast kunnen negatieve gevolgen op algemeen voorkomende soorten beperkt worden door tijdens de werkzaamheden zodanig te werken dat dieren het plangebied kunnen verlaten zodat verwonding of doding van individuen wordt voorkomen. Voorbeelden zijn: de werkzaamheden in de richting van een vluchtgebied uitvoeren, de werkzaamheden langzaam opstarten en/of langzaam werken zodat dieren de tijd hebben om het plangebied te ontvluchten, voorafgaand aan de start van werkzaamheden verstoring creëren zodat dieren uit het plangebied vluchten.

Een voorbeeld om negatieve gevolgen op de aanwezige vegetatie te voorkomen is het beschermen van bomen om zo beschadiging van de stammen te voorkomen.

Verder worden negatieve gevolgen op inheemse fauna beperkt door werkzaamheden zo veel mogelijk overdag uit te voeren. Bij gebruik van verlichting dient deze zo geplaatst te worden dat enkel de werkzaamheden gericht verlicht worden. Lichtverstrooiing kan vermeden worden door het gebruik van kappen.

4.2.3 Negatieve effecten voorkomen – soortgerichte maatregelen

Zorgplicht algemene broedvogels

Indien vooraf bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen het broedseizoen van algemeen voorkomende broedvogels (globaal van 15 maart tot 15 juli) dan is het noodzakelijk ervoor te zorgen dat het gebied vóórafgaand aan het broedseizoen, en zonder de verstoring van andere soorten, ongeschikt is gemaakt als broedlocatie. Door het plangebied ongeschikt te maken kan worden voorkomen dat vogels zich binnen het plangebied vestigen. Broedgevallen die tijdens of vlak voor de werkzaamheden ontstaan in en direct grenzend aan het plangebied, zijn immers ook onderhevig aan de zorgplicht. Het ongeschikt maken van het plangebied voor algemene broedvogels dient te gebeuren door de aanwezige struiken, bomen en grasland kort te snoeien/maaien vóór aanvang van het broedseizoen en deze ook kort te houden gedurende het broedseizoen. Indien werken binnen het broedseizoen noodzakelijk is, dient men voorafgaand aan de start van de werkzaamheden een broedvogelcheck te laten uitvoeren door een bevoegd ecooloog. Bij aanwezigheid van broedgevallen binnen de verstoringzone van de geplande werkzaamheden dienen aanvullende maatregelen genomen te worden of kunnen werkzaamheden geen doorgang vinden.

Zorgplicht algemene amfibieën

Indien vooraf bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen het voortplantingsseizoen van algemeen voorkomende amfibieën (grofweg van 15 maart tot 15 augustus), kan het aanwezige voortplantingswater worden afgezet met een amfibieënscherm zodat deze zich niet kunnen vestigen binnen het plangebied. Wanneer gewerkt gaat worden in de overwinteringsperiode (grofweg van oktober – maart) van algemene amfibieën kan het plangebied vóór deze periode afgezet worden met een amfibieënscherm om te voorkomen dat amfibieën zich

binnen het plangebied vestigen.

Vestiging pionierssoorten

Het plangebied bevindt zich binnen het verspreidingsgebied van de oeverzwaluw. De oeverzwaluw is een echte pionierssoort die zich snel kan vestigen. De soort broedt in kolonieverband in zelf gegraven gangen in steile zandwanden (Vogelbescherming Nederland). Om vestiging van oeverzwaluwen binnen het plangebied te voorkomen, dient het bouwterrein zo te worden ingericht dat het gebied niet aantrekkelijk wordt voor deze soort. Wanneer gronddepots gecreëerd worden, is het noodzakelijk dat de wanden afgevlakt worden of bedekt worden om te voorkomen dat de oeverzwaluw zich in het zanddepot gaat vestigen.

Het plangebied bevindt zich binnen het verspreidingsgebied van de rugstreepd. De rugstreepd is een beschermde amfibiesoort die zich voortplant in ondiepe (vaak tijdelijk) oppervlaktewater dat snel opwarmt (RAVON). Om vestiging van rugstreepdaden binnen het plangebied te voorkomen, dient het ontstaan van poeltjes of plassen binnen het plangebied in het voortplantingsseizoen (april-september) van de rugstreepd te worden voorkomen. Om vestiging van de rugstreepd en daarmee een overtreding op de Wet natuurbescherming te voorkomen is (wanneer het plangebied in de huidige situatie nog niet geschikt was) het afzetten van het plangebied met een amfibieënscherm noodzakelijk.

4.2.4 Acties bij aantreffen beschermde soorten

Indien er tijdens de werkzaamheden, ondanks voorgenomen maatregelen, toch beschermde soorten of broedgevallen binnen het plangebied zijn gevestigd dienen de werkzaamheden te worden stilgelegd en dient een ecologisch deskundige te worden ingeschakeld. Hiermee kan schade en verstoring van deze individuen zo veel mogelijk worden voorkomen en wordt er geen overtreding op de Wet natuurbescherming gemaakt.

4.3 Eindconclusie

In onderstaande punten wordt de eindconclusie weergegeven:

- binnen het plangebied is geen leefgebied van de alpenwatersalamander en teunisbloempijlstaart waargenomen, waardoor er geen verplichtingen bestaan vanuit de Wet natuurbescherming ten aanzien van deze soorten;
- binnen het plangebied zijn mogelijk verblijfplaatsen en is leefgebied aanwezig van de bunzing, wezel en steenmarter, waardoor een ontheffing en mitigatieplan voor deze soort een verplichting is vanuit de Wet natuurbescherming;
- de omschreven werkwijzen met betrekking tot de zorgplicht dienen in acht te worden genomen zodat een overtreding van de natuurwetgeving wordt voorkomen;
- een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming (bunzing, wezel en steenmarter) is noodzakelijk;
- de aanbevelingen in de quickscan flora en fauna dienen nageleefd te worden.

5 Literatuurlijst

Bouwens, S. (2017). Handreiking kleine marters in relatie tot soortbescherming.

De vlinderstichting (z.d.) *Teunisbloempijlstaart (Proserpinus proserpina)*.

<https://www.vlinderstichting.nl/vlinders/overzicht-vlinders/details-vlinder/teunisbloempijlstaart>

Netwerk Groene Bureaus (2017) *Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming*

Perceelloep – Kadasterkaart Nederland. (Geoloep, Groningen, Nederland)

Website: <perceelloep.nl> Informatie afgehaald op 27 oktober 2022.

Tritium Advies (2022) *Quickscan flora en fauna – De Ruiter te Uden*. Documentkenmerk: 2206/029/ERO-01, versie 0 d.d. 8 juli 2022.

Zoogdiervereniging – Nederland (Nijmegen, Nederland)

Website: <zoogdiervereniging.nl> Informatie afgehaald op 4 juli 2022.